

352131 - Rızası olmadan miras payı alınan bir kimse, karşı taraftan hakkını habersiz alması

Soru

Bir akrabam, ihtiyacım olduğu halde ve rızam dışında miras payımı aldı. Onun haberi olmadan bir şekilde hakkımı alırsam günah olur mu?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Hakkı elde etmek ve zafer kazanmak

Bir kimsenin bir başkasının yanında hakkı olduğunda bunu karşılıklı sulh, aracılar, mahkeme vb. vesilelerle meşru bir yöntemle alması gerekir. Fakat bu yöntemlerle mümkün değilse daha sonra bir şekilde yitirdiği mala sahip olduğunda kendi hakkını ondan tahsil edebilir. Fıkıh alimlerinin tercihli görüşüne göre bu meselenin adı “[Hakkı elde etmek ve zafer kazanmak](#)” olarak bilinir.

El İraki “Tarh el Tesrib 8/226” adlı eserde Ukbe bin Amir’in hadisin şerhinde şöyle dedi: “Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’e şöyle dedik: “Bizi bazı topluluklara gönderirsin fakat onlara bize misafir muamelesi yapmıyor ve ikram etmiyor. Bu durumda ne yapalım? Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem: “Bir topluluğa gittiğinizde ve misafir için gerekli bir şeyi verdiklerinde kabul edin, şayet yapmazlarsa bir misafir için gerekli olan hakkı alın” (Buhari 2461)

Buhari bu hadisla zafer meselesine kanıt getirmiştir. Bir kişinin başkasının yanında bir hakkı varsa ve karşı taraf bu hakkı vermez veya inkar ederse; eline fırsat geçtiğinde sahip olduğu hakkın miktarı kadar alabilir. Buhari bu konu için şöyle bir başlık atmıştır: “Mazlum, zalimin yanında hakkını gördüğünde kısas alması”, Bu konuda İbn Sirin: “Kisas alınır.” demiş ve şu ayeti okumuştur: “Eğer ceza verecekseniz, size yapılan işkencenin misliyle ceza verin. Ama

sabrederseniz, elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır.” Nahl/126

İmam Şafii de bu görüşte olup şöyle demiştir: Şayet bir hakkı yargı yoluyla alamazsa borçlu hakkı inkar eder ve hak sahibinin bu konuda bir kanıtı yoksa fırsatı bulduğunda hakkını alır. Şayet kendi malını bulamazsa onun yerine geçen hakkı alır.

Şayet hakkı yargı yoluyla almak mümkünse, hakkı geç veriyorsa, bir beyanı inkar ediyorsa, hakim karşısına çıktığında hakkı ikrar edeceği tahmin ediliyorsa; bu durumlarda kendi hakkını alır mı yoksa yayılamaya mı gider? Şafiilerin bu konuda iki görüşü olup tercihli görüşe göre hakkını alabilir.

Ebu Hanife, şöyle dedi: “Altın karşılığında altın alır, gümüş karşılığında gümüş alır, ölçülenin karşılığında ölçüleni alır, tartılanın karşılığında tartılanı alır, bunun dışında bir şeyi almaz. Zufer’e göre hak sahibi, malın değerine göre karşılığını alabilir.

İbn Battal: En tercihli görüş, bu konuya caiz diyenlerdir. Çünkü ayet buna delildir. Ayrıca Hind hadisi de bunu destekler. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem eşinin ailesine eşinin parasından yedirmesine müsaade etmiştir. Böylece üzerine bir hak vacip olan bir kimse hakkı vermediğinde ondan kısas almak caizdir.

Hakkı elde etmenin kriterleri:

(**171676**) nolu sorunun cevabında bu konunun üç şarta bağlı olduğu açıklanmıştır:

Birincisi: Hakkı olan miktardan daha fazlasını almaması.

İkincisi: Rezil olmak veya ceza almaktan emin olması.

Üçüncüsü: Kendisinin bir kanıtı olmadığı için yargı yoluyla hakkına sahip olamaması veya yargılamanın masraflı ve sonucu geç olması.

Şayet bu şartlardan biri meydana gelmemişse hakkı elde etme meselesini uygulaması caiz değildir.

Bu şartlar oluştuğunda senin hakkını rızan dışında alan bir kimseden hakkını elde edebilirsin.

En iyisini Allah bilir.